

УДК 373.3.035:316.614

DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.3.2025.10>**Галина Лебідь,**

ORCID iD 0000-0001-8773-3837

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії й методики
дошкільної та початкової освіти
Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
вул. Адміральська, 4-а, 54001,
м. Миколаїв, Україна
halyna.milenina@toippro.mk.ua

НАСТУПНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ У РЕАЛІЗАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЄКТУ «ІНТЕЛЕКТ УКРАЇНИ»

У науково-методичній статті актуалізовано проблему наступності, спадкоємності, перспективності в реалізації науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» в дошкільній, початковій та базовій середній освіті. На основі аналізу наукових публікацій уточнено поняття «наступність». Досліджено програмовий матеріал з позиції спадкоємності між рівнями освіти. Проаналізовано якісний та кількісний склад закладів освіти, що працюють над реалізацією науково-педагогічного проєкту «Інтелект України», зазначено переваги використання програми в освітньому процесі. Запропоновано форми та методи взаємодії між педагогами освітньої діяльності різних рівнів навчання й учителями та батьками. Визначено вплив програми на формування успішної особистості в сучасних реаліях.

Ключові слова: науково-педагогічний проєкт «Інтелект України»; наступність; перспективність; спадкоємність.

© Лебідь Г. С., 2025

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими й практичними завданнями.

Реформування освітнього простору потребує беззаперечних та нагальних змін у підходах до навчання. Першочерговим чинником розв'язання комплексних соціально-педагогічних завдань є забезпечення наступності між рівнями освіти: дошкільної, початкової, базової середньої. Відповідно до вимог чинного законодавства, що регулюють нормативно-правові документи, наступність та врахування попереднього досвіду є основними умовами забезпечення неперервності освіти. У Законі України «Про освіту» зазначено, «що вона має бути неперервною та послідовною, забезпечуючи єдність, взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання і виховання на різних рівнях, з урахуванням ві-

кових особливостей дітей» (Закон України Про освіту зі змінами 2025 рік № 2145-VIII від 05.09.2017, редакція від 21.11.2021).

Сьогоденні реалії ставлять перед педагогами завдання переформатування освіти, яка б давала змогу здобувачам усвідомлювати свій вплив на майбутнє, реалізувати особистісний потенціал. Прогрес не стоїть на місці, світ стрімко змінюється, ці зміни передбачають нові підходи у формуванні сучасної системи освіти. Нині ростимо нове покоління, що живе в інформаційному суспільстві, пріоритетами якого є цифрові технології. Виникає потреба в переосмисленні самоцінності знань та здібностей учнів. Інноваційний науково-педагогічний проєкт «Інтелект України» сприяє виконанню цих завдань. Неможливо вибудувати якісну та всебічну освіту в сучасних реаліях без дотримання означених вище умов /

принципів – послідовності змін, спадкоємності та неперервності – саме такий підхід простежуємо й реалізуємо в науково-педагогічному проєкті «Інтелект України».

Постановка проблеми. Сучасні виклики зумовлюють додержання названих психолого-дидактичних принципів як найголовніших між дошкільною освітою і початковою школою. Взаємозалежність і узгодженість цих освітніх рівнів забезпечують неперервність, наступність та ефективність навчання і розвитку – поступовий перехід дитини від дошкілля до нового етапу сприйняття на основі здобутого досвіду. З одного боку виникає потреба в спрямованості освітньої роботи в дошкільному закладі освіти на долавання викликів, що постануть перед дитиною в школі, а з іншого – на орієнтацію педагога в сприянні старшим дошкільникам здобути знання та компетентності, успішно сформовані в ЗДО, сім'ї, суспільстві, навички і досвід дітей та вміння активно послуговуватися ними в навчально-виховному процесі. Варто звернути увагу й на дотримання розглянутих принципів (наступності та спадковості) під час переходу до навчання в освітніх закладах, зважаючи на впровадження їх у навчання з найменшими психологічними труднощами. Ці суперечності потребують розв'язання.

Аналіз останніх публікацій. Значення принципу наступності між дошкільною та шкільними рівнями навчання обґрунтовано в працях Я.-А. Коменського, Й.-Г. Песталотці, К. Д. Ушинського, С. Ф. Русової. На початку ХХ ст. Н. Д. Лубенець зауважувала: «...починати виховання дітей зі школи – означає зводити будівлю на піску і без фундаменту» (Самоплавська Т. О., 2005, с. 220).

Проблему дотримання розгляданого принципу двох перших ланок навчання – дошкільної і початкової освіти, досліджували такі сучасні науковці, як А. М. Богущ, Л. О. Калмикова: «Щоб не було розмежування: це дитячий садок, де дитина розвивається і виховується, а це школа, де її тільки навчають. Не повинно бути різкої відмінності між цими ланками» (Богущ А. М., 2021, с. 18). Результатами досліджень

О. В. Ковшар є розв'язання проблеми в організації передшкільної освіти (Ковшар О. В., 2015, с. 25).

Наступність як принцип освіти розглядала також І. М. Дичківська, стверджуючи, що він «передбачає зв'язок та раціональність у її цілях, змісті, організаційно-методичному забезпеченні етапів освіти, які є сусідами один з одним» (Дичківська І. М., 2004, с. 200). Вочевидь означений дидактичний принцип забезпечує логічне поєднання змісту, методів і цілей між суміжними етапами освіти, створюючи цілісну освітню траєкторію. Водночас ефективна реалізація цього принципу можлива за умови міжетапної співпраці педагогів, наскрізного планування навчального змісту та врахування вікових особливостей учнів на кожному етапі.

На думку Т. О. Піроженко, випускник закладу дошкільної освіти має показники, що вказують на його дошкільну зрілість фізичного, емоційного, пізнавального й особистісного розвитку дитини 6 років. Важливо, щоб дитина могла взаємодіяти з навколишнім середовищем; брати участь у різних видах діяльності, що забезпечують адаптацію дитини до нового соціального статусу – школяра (Піроженко Т. О., 2012, с. 10). Належить не лише констатувати рівень дошкільної зрілості, а й цілеспрямовано формувати в дитини навички самоорганізації, емоційного саморегулювання та інтерес до пізнання. Саме ці якості забезпечують м'який і успішний перехід до статусу школяра.

Проблему психологічного забезпечення адаптації дітей шестирічного віку до організованої навчальної діяльності вивчав О. Р. Боделан. Учений визначив і схарактеризував різні рівні дослідження цього феномену (Боделан О. Р., 2004, с. 50). Адаптацію дітей дошкільного та молодшого шкільного віку до навчання в умовах воєнного стану аналізували Н. О. Фроленкова, І. О. Купіна (Фроленкова Н. О., Купіна І. О., 2022, с. 474).

Вікові особливості є предметом дослідження О. І. Гришко, Л. П. Клевака (Гришко О. І., Клевака Л. П., 2020, с. 64). На потребі прищеплення інтелектуальних,

емоційних, моральних цінностей дітей дошкільного віку й учнів першого року навчання з використанням диференційованого підходу акцентувала Л. М. Олійник (2019, с. 115).

Метою статті є дослідження особливостей упровадження принципів наступності, перспективності в реалізації науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» в дошкільній, початковій та базовій середній освіті.

Відповідно до мети визначено такі завдання статті:

- 1) розкрити розуміння сутності поняття «наступність виховання та навчання дитини» на основі аналізу наукових джерел;
- 2) визначити умови, підходи, форми, методи роботи, що сприятимуть спадкоємності в набутті компетентностей дошкільників у ЗДО, учнів початкової і базової школи;
- 3) проаналізувати ефективність упровадження освітніх програм науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» на етапах початкової та базової загальної середньої освіти.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням набутих наукових результатів. Поняття «наступність виховання та навчання дитини» розуміємо як безперервний процес виховання та навчання дитини, який має загальні й специфічні цілі для кожного вікового періоду. Це певний зв'язок між різними ступенями розвитку, функція якого полягає в збереженні тих чи інших елементів цілого або окремих рекомендацій під час переходу до нового стану.

Науковець у сфері дошкільної освіти А. М. Богуш вважає, що наступність у виховній та навчальній діяльності належить реалізовувати через обізнаність педагогів із програмами й методиками навчання та виховання в закладах дошкільної освіти, результатами досліджень рівня розумового інтелектуального та суспільного розвитку відповідно до вимог програми й урахування їх в освітньому процесі початкової школи. Перспективність освітньої діяльності полягає в розумінні вчителів дошкільної осо-

бливостей програм та технологій освітнього процесу початкової школи. Ці знання дають змогу з'ясувати відповідні віку орієнтовні особливості засвоєння знань, умінь і навичок дошкільників, рівень розвиненості і вихованості дитини (Богуш А. М., 2017, с. 70). Для цього вчителеві належить постійно займатися самоосвітою, завжди тримати в полі зору вікові особливості дитини.

Відома українська вчена в галузі загальної педагогіки та дидактики початкової школи О. Я. Савченко досліджувала наступність у навчанні як дидактичний принцип, що визначає зв'язок та узгодженість у методології, цілях, змісті, організаційно-методичному забезпеченні етапів освіти, що межують один з одним (дошкільня – початкова школа – основна школа тощо) (Савченко О. Я., 1990, с. 4). Основне завдання вчителя полягає в дієвому та перспективному виборі технологій навчального процесу. Наступність як дидактичний принцип виконує ключову функцію в забезпеченні цілісності освітнього процесу між суміжними рівнями освіти – зокрема дошкільною, початковою та основною школами. У сучасних умовах важливо не лише формально узгоджувати програми, а й формувати єдину дидактичну філософію навчання, що була б зрозумілою та прийнятною для дитини на всіх етапах її освітньої траєкторії.

Із психолінгвістичної позиції Л. О. Калмикова пояснює наступність у засвоєнні мови як «...перехід від спонтанного неусвідомленого мовлення до контрольованої мовленнєвої поведінки першокласників» (Калмикова Л. О., 2017, с. 199). Перехід від спонтанного до контрольованого мовлення є важливим етапом мовленнєвого розвитку першокласників, що засвідчує зростання свідомості, уваги до мовлення та здатності регулювати власну комунікативну поведінку. На цьому етапі ключовим є створення умов, які стимулюють дитину до мовленнєвої активності в життєво наближених ситуаціях.

У своїх наукових дослідженнях науковець О. А. Комар трактує «...забезпечення безперервного отримання освіти людиною як таке, що можливе за умови впро-

вадження принципів перспективності і послідовності між різними етапами освіти, зокрема між дошкільною та початковою» (Комар Л. А., 2024, с. 45). Цьому сприяє добір завдань, спрямованих на пропедевтику неуспішності в початковій школі. Окрім цього, доцільно впроваджувати спільні проєкти та інтегровані підходи для педагогів обох освітніх рівнів – дошкільного та початкового – з метою досягнення змістової й емоційної наступності.

В «Інструктивно-методичних рекомендаціях щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти» зазначено, що «забезпечення неперервності здобуття людиною освіти є можливим за умови реалізації принципів перспективності і наступності між суміжними ланками освіти, зокрема дошкільною і початковою» (Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти, 2018, с. 2).

У науково-педагогічному проєкті «Інтелект України» (далі – Проєкт) проблему наступності у практиці дошкільної освіти співвідносять із моментом переходу до наступного етапу – початкової освіти. Щоб цей процес відбувся без ускладнень, доцільно взяти до уваги, що підготовку до навчання в зазначеному Проєкті належить здійснювати на основі відповідних програм та посібників для дошкільної освіти чи тих, що розроблено для підготовки дитини до навчання в школі. Обов'язковим є дотримання умов Проєкту та методично правильний підхід до реалізації методів та технологій навчання. Доречно було би скласти план батьківських зборів для ознайомлення з програмою, інструктувати педагогів щодо змін у програмах, проводити зустрічі з авторами та методистами, обмінюватися досвідом роботи, організовувати диспути. Основною умовою спадкоємності між визначеними рівнями освіти є чітке та неухильне дотримання чистоти Проєкту, урахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти, готовність педагогів до змін, переосмислення підходів до навчання. Програма початкової школи дає змогу здійснювати пропедевтику знань із галузей базової школи, що сприяє формуванню

успішного учня та полегшує сприйняття навчального матеріалу.

Визначимо умови, за яких наступність освітнього процесу буде дієвою та продуктивною: 1) урахування вікових та психофізичних особливостей дітей, 2) перспективність у формуванні ключових компетентностей, 3) дієвість форм і методів, 4) продуктивність засвоєння навчального матеріалу, 5) формування предметних та міжпредметних компетентностей через систему вправ.

З огляду на вікові та психофізичні особливості дітей неможливо штучно перенести урок у заклад дошкільної освіти або ігрові методи проведення занять у школу. Така робота буде непродуктивною. Здобуття освіти в початкових класах передбачає забезпечення взаємозв'язку, розширення, поглиблення здобутих у ЗДО знань, умінь і навичок та застосування ігрових моментів на уроках, що й очікує від педагога Нова українська школа. Наступність освітнього процесу не може реалізовуватися повноцінно без його перспективності, оскільки остання забезпечує врахування рівня розвитку дітей та опору на нього під час освітнього процесу. Дієвість доцільно визначати плануванням пріоритетних напрямів, що забезпечує цілісність та послідовність розвитку навчання та формування успішної особистості.

Засвоєння навчального матеріалу буде продуктивним за умови дотримання заданих позицій Проєкту, упровадження в освітній процес запропонованих технологій та активна практична діяльність учасників освітнього процесу. Автори Проєкту наполягають на методично виваженому впровадженні системи вправ та дотриманні їх технологічних особливостей. Систематичність та чітка спланованість роботи сприяють високому рівню формування компетентностей, що значно підвищують рівень мотивації дітей до навчання, їхню зацікавленість.

Заняття та уроки в Проєкті поліфункціональні, освітній процес здійснюється на основі компетентнісно зорієнтованого, синергетичного та діяльнісного підходів. Векторами навчання є STEM-освіта, роз-

виток дивергентного та конвергентного мислення. Сучасні підходи до формування успішної особистості передбачають добирання доцільних методів і форм навчання в дитячому садку і початковій школі (Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.12.2024 № 1718 «Про реалізацію інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Забезпечення якості дошкільної освіти в науково-педагогічному проєкті «Інтелект України» у січні 2025 – грудні 2029 років», 2024, с. 5). Метою курсу «Розвиток мовлення, пізнавальних процесів дошкільнят з елементами навчання грамоти та використанням математичного матеріалу» є забезпечення наступності в роботі зі здібними дітьми дошкільного й молодшого шкільного віку та створення умов для їхньої адаптації до нових умов.

Це інтегрований курс, що складається з трьох взаємопов'язаних блоків:

- розвиток мовлення та навчання

- грамоти;
- підготовка до письма;
- розвиток пізнання й формування початкових математичних знань.

Програму початкової школи Проєкту розроблено на основі Базового навчального плану для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання Державного стандарту початкової освіти. У таблиці представлено та проаналізовано дотримання принципу наступності у процесі вивчення матеріалів дошкільної та початкової освіти. Розкрито взаємозв'язок між формами та методами роботи з дітьми в дошкільний період і в початковій школі, їх вплив на якісне засвоєння матеріалу та виховання успішної особистості.

Розглянемо таблицю 1 «Наступність між дошкільною та початковою освітою на основі Освітніх програм науково-педагогічного проєкту «Інтелект України».

Таблиця 1.

«Наступність між дошкільною та початковою освітою на основі Освітніх програм науково-педагогічного проєкту «Інтелект України»

Дошкільна освіта		Початкова освіта		Наступність між дошкільною та початковою освітою
Блоки	Програмовий матеріал	Змістові лінії	Програмовий матеріал	
Розвиток мовлення та навчання грамоти	1. Принцип «Від звука до букви». 2. Аналітико-синтектичні дії зі звуками мовлення; цілісне сприймання графічних образів знайомих слів. 3. Розвиток усного мовлення (уміння слухати, розуміти усні висловлювання, говорити), оволодіння початковими вміннями читати.	«Взаємодію усно». «Читаю». «Взаємодію письмово». «Досліджую мовні та мовленнєві явища».	1. Принцип «Від букви до звука». 2. Читання цілими словами, розуміння прочитаного, орієнтування в малих фольклорних жанрах; відтворення побачених складів слів, фрагментів тексту; звуковий аналіз слів, що орієнтують на їх графічне зображення. 3. Складання коротких висловлювань; розуміння та переказ прослуханого, прочитаного; збагачення словникового запасу; розвиток навички читання.	Аналітико-синтектичний метод. Розвиток та вдосконалення навички читання цілими словами. Складання висловлювань на задану тему. Сприймання графічних образів. Збагачення словникового запасу.

Підготовка руки до письма	1. Формування координації дій рухового й зорового аналізаторів, розвитку дрібної моторики руки. 2. Засвоєння гігієнічних правил, яких варто дотримуватися під час письма. 3. Формування початкових умінь письма в зошитах із друкованою основою.		1. Орієнтація в рядку зошита; нахил, форма та розмір букв; визначення частини рядка. 2. Дотримання правил гігієни. 3. Формування вміння списувати з друкованого та прописного текстів, писати продиктовані слова, склади в зошитах у косу лінію та навчальних посібниках.	Розвиток дрібної моторики руки. Гігієнічні правила під час письма. Формування вміння писати.
Розвиток пізнавальних процесів і формування початкових математичних знань	1. Формування сенсорних умінь. 2. Розвиток чуттєвого сприйняття та уявлень. 3. Формування первинних умінь обдумувати та пояснювати свої дії. 4. Формування в дітей початкових математичних знань, умінь і навичок.	«Математика навколо мене». «Вивчаю математичні процеси та явища». «Критично оцінюю дані та власну математичну діяльність». «Досліджую навколишній світ засобами математики».	1. Практичні сенсорні вправи. 2. Розв'язування задач на основі власних життєвих спостережень. Використання практичного досвіду під час розв'язування задач логічного спрямування. Розвиток пам'яті та критичного мислення через використання технологій проєкту. 3. Доведення власної думки через практичну діяльність. Проведення досліджень. Формулювання припущень. 4. Удосконалення та відпрацювання обчислювальних навичок. Удосконалення навички орієнтування на площині та в просторі.	1. Наступність у системі вправ. 2. Орієнтація на власні спостереження та набутий досвід. 3. Формування вміння доводити власну думку, спираючись на життєвий досвід, спостереження, дослідження, знання. 4. Формування умінь і навичок лічби обчислювальних навичок. Геометричний складник програмового матеріалу.

Джерело: складено на основі Нормативної бази з питань реалізації науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» в закладах дошкільної освіти (<https://surl.li/itgcvvg>); Освітньої програми початкової школи науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» (1–4 класу), 2024 (<https://surl.li/ilrxhph>)

Програма науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» спрямована на формування інтелектуальних, суспільних, патріотичних компетентностей особистості, що лежить в основі можливостей розбудови європейської держави з демо-

кратичними ціностями (Освітня програма початкової школи науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» (1–4 класи), 2024, с. 2).

Цей документ адаптовано до вимог сьогодення, він забезпечує наступність та послідовність між усіма рівнями освіти, успішність в освітньому процесі. Метою проєкту є розвиток інтелектуальних здібностей та творчого потенціалу учнів із залученням сучасних технологій та методик викладання. Проєкт «Інтелект України» є спадкоємцем ідей та підходів, що спрямовані на розвиток ключових компетентностей та наскрізних умінь, необхідних для формування успішного учня, та базуються на життєвому досвіді, принципах інтегрованого навчання, розвитку критичного та творчого мислення. У системі освітнього процесу на основі Проєкту враховано психофізіологічні й особистісні особливості молодших школярів. З огляду на вищезначене доречно використовувати індуктивні, дедуктивні, творчі, проблемно-пошукові, практичні, наочні методи. Наприклад: прийом інтервальних повторень, наочні («Фотоапарат», читання «Черепашка і сорока», «Блискавка», «Читання з диктором»), практичні (демонстрація відеоматеріалів, практична робота, експерименти, досліди), інтерактивні та творчі.

Як форми роботи рекомендовано групуву й індивідуальну, роботу в парах, ранкові зустрічі, мотиваційні вправи, дослідницьку діяльність.

Миколаївська область і далі розширює межі введення Проєкту в заклади освіти: із 2017 року стартувала початкова школа, 2021 року ці заклади освіти здебільшого продовжили роботу в базовій школі, у березні 2024 року розпочато впровадження програми в дошкільній освіті. У профільній школі продовження роботи заплановано розпочати з 2025 року. Питання особливостей реалізації Проєкту в закладах освіти Миколаївської області висвітлено в авторській розвідці (Лебідь Г. С., Бондаренко В. В., 2022, с. 39).

Починаючи з 1 класу програмовий

матеріал Проєкту охоплює завдання, спрямовані на формування початкових знань із біології та географії. Цю роботу важливо здійснювати, послуговуючись географічними картами різного призначення (зокрема й контурними). У доступній формі відбувається ознайомлення з термінологією фізики й хімії, фізичними та хімічними властивостями світу, що дитина може спостерігати та вивчати безпосередньо в довкіллі. Це сприятиме введенню дитини у світ наукових знань через уміння конструювати, досліджувати, робити висновки, обґрунтовувати їх на основі власного досвіду.

Математична компетентність формується на єдності взаємопов'язаних компонентів. Учні навчаються досліджувати проблему, виокремлювати її основні аспекти, розв'язувати, послуговуючись математичними методами, моделювати, розробляти стратегію дії, застосовуючи ці навички в житті. Освітній процес у Проєкті сплановано так, щоб дати змогу школярам реалізувати завдання програми, зберегти пізнавальну активність, не допустити втрати інтересу до навчання, перевтоми та працездатності. Навчання за Проєктом у початковій школі сприяє формуванню вмінь учнів успішно засвоювати матеріал у базовій школі, оскільки діти мають сформовані початкові уявлення з предметів основної школи. Така наступність сприяє ефективній роботі учнів та зацікавленості навчальним процесом.

Наступність між початковою та базовою школами в рамках науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» простежуємо на основі змістового та методичного узгодження освітніх програм, опублікованих у відповідному ресурсі (<https://surl.li/xbtmqa>).

Значним досягненням Проєкту є те, що учні щотижнево забезпечені зошитами з друкованою основою, посібниками, а вчителі мають комплексну методичну підтримку (сценарії уроків, аудіо- та відеоматеріали до них, календарне планування, технологічні карти проведення уроків, діагностичні контрольні роботи, схеми, та-

блиці, роздатковий матеріал тощо).

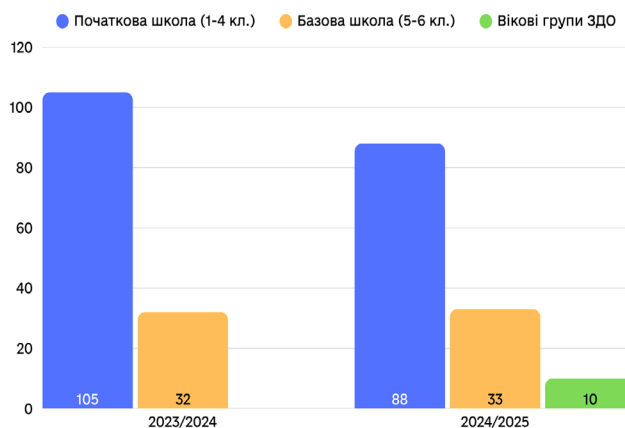
Упровадження Проєкту в початковій школі Миколаївської області стартувало в 2017 році. Із 2021 року продовжено роботу в базовій школі. Помітне щорічне зростання кількості класів, що працюють за Проєктом. Висновуємо, що навчання за програмою є цікавим не лише школярам, учителям, а й батьківській громаді. Переходячи до основної школи, вони здебільшого цілеспрямовано обирають групи, що працюють за програмою Проєкту, планую-

чи продовжити навчання дітей у початковій школі. Спостерігається тісна співпраця між педагогами дошкільної початкової та базової школи (взаємовідвідування занять, уроків, консультації, обмін досвідом).

2023/2024 н. р. за Проєктом працювали: початкова школа (1–4 класи) – 105 класів, базова (5–6 класи) – 32 класи. 2024/2025 н. р. У березні 2025 року розпочали роботу за Проєктом 10 груп закладів дошкільної освіти Миколаївської області.

Діаграма 1.

Кількість груп, класів, які працюють за Проєктом із 2023/2025 н. р.

Можна виділити такі переваги участі в Проєкті:

Для педагогів:

- курсова перепідготовка вчителів Проєкту;
- методичний супровід;
- забезпечення посібниками та наочним матеріалом;
- календарне планування та дидактичний матеріал.

Для здобувачі освіти:

- забезпечення посібниками та додатковими матеріалами;
- практична спрямованість;
- пропедевтика знань із галузей основної школи;
- подання матеріалу в доступній та цікавій формі з використанням відео та звукових файлів;
- здоров'язбережувальний компо-

нент;

- формування успішної особистості.

Для батьків:

- підтримування інтересу дитини до навчання;
- непотрібність придбання додаткових посібників та підручників;
- здійснення з початкової школи підготовки до успішного проходження ЗНО та ММТ-тестів;
- формування успішної особистості.

Висновки та перспективи дослідження. Проведене дослідження дає підстави для таких висновків:

1. На основі аналізу наукових джерел розкрито розуміння сутності поняття «наступність виховання та навчання дитини». Це дасть змогу вихователю планувати подальшу роботу з урахуванням принципу наступності для досягнення поставлених

цілей.

2. Визначено умови, підходи, форми, методи роботи, що сприятимуть спадкоємності в набутті компетентностей вихованців дошкільного закладу освіти й учнів початкової та базової школи.

3. Проаналізовано ефективність упровадження освітніх програм науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» на етапах початкової і базової загальної середньої освіти в школах Миколаївської

області, що засвідчили важливість упровадження Проєкту в освітніх закладах, ефективність його використання, дієвість програми в реалізації вимог Нової української школи та формування всебічно розвиненої, успішної особистості.

Перспективи дослідження вбачаємо в аналізі впливу впроваджуваного в дошкільній освіті Проєкту на вибір батьківської громади програм навчання в початковій школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Богуш А. М. Дошкільна і початкова ланки освіти – сходинки наступності. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка : зб. наук. пр.; редкол.: Огнев'юк В. О., Хоружа Л. Л., Безпалько О. В., Беленька Г. В. [та ін.] / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 2017. – № 28. – 84 с.
2. Богуш А. М. О. Я. Савченко: вектор наступності дошкільної і початкової ланок освіти. Олександра Яківна Савченко / А. М. Богуш // Уроки співпраці і спілкування : збірник матеріалів І Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті О. Я. Савченко «Олександра Яківна Савченко. Уроки співпраці і спілкування», Київ, 4 листопада 2021 р. (наукове електронне видання) / Укладач О. В. Онопрієнко. – Київ : Педагогічна думка, 2021. – 96 с. ISBN 978-966-644-601-8 DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-601-8-2021-104>.
3. Боделан О. Р. Психологічне забезпечення адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності : Моногр. / О. Р. Боделан; Півд. наук. центр АПН України. – О. : ПНЦ АПН України, 2004. – 170 с.
4. Гришко О. І. Врахування індивідуальних особливостей дітей дошкільного віку з різними типами нервової системи у процесі навчання, виховання та розвитку / Л. П. Клевака, О. І. Гришко / Наукові записки. Серія : Педагогічні науки, 1 (188), 2020. – С. 63–69. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-1-188-63-69>
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
6. Закон України Про освіту зі змінами 2025 рік №2145-VIII від 05.09.2017, редакція від 21.11.2021. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
7. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти. – Режим доступу: <https://salo.li/dcdd954>.
8. Калмикова Л. О. Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного і молодшого шкільного віку: психолінгвістичний і лінгвометодичний виміри : навч.-метод. посіб. / Л. О. Калмикова. – К. : Видавничий дім «Слово», 2017. – 448 с.
9. Ковшар О. В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти дітей п'яти років : монографія / О. В. Ковшар. – Кривий Ріг, 2015. – 65 с.
10. Комар О. А. Наступність закладу дошкільної освіти та початкової школи: сучасний погляд / О. А. Комар // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький : Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2024. Випуск 214. – 406 с. – Режим доступу: <https://surli.cc/pzylrr> ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0289-2359>
11. Лебідь Г. С., Бондаренко В. В. Реалізація Всеукраїнського проєкту «Інтелект

України» на Миколаївщині: особливості впровадження // Г. С. Лебідь, В. В. Бондаренко. – Вересень. – 2022. – № 2 (93). – С. 38–51.

12. Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.12.2024 № 1718 «Про реалізацію інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Забезпечення якості дошкільної освіти в науково-педагогічному проєкті «Інтелект України» у січні 2025 – грудні 2029 років». – Режим доступу: <https://surl.li/whgmgj>

13. Олійник Л. М. Вітчизняні психолого-педагогічні дослідження щодо формування цілісної картини світу в дітей дошкільного віку / Л. М. Олійник // Вересень. – 2019. – № 3–4 (82–83). – С. 114–122.

14. Освітня програма початкової школи науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» (1–4 класи) 2024. – Режим доступу: <https://surl.li/iowhxx>

15. Піроженко Т. О. Чому гальмує «дошкільна зрілість»? / Т. О. Піроженко // Вихователь-методист дошкільного закладу, 2012. – № 7. – С. 9–12.

16. Савченко О. Я. У пошуках концепції нової школи першого ступеня навчання / О. Я. Савченко // Початкова школа, 1990. – № 1. – С. 2–7.

17. Самоплавська Т. О. Наталія Дмитрівна Лубенець / Т. О. Самоплавська // Українська педагогіка в персоналіях: Кн.2: Навч. посібник / За ред. О. В. Сухомлинської. – К. : Либідь, 2005. – С. 218–223.

18. Фроленкова Н. О. Адаптація дітей дошкільного та молодшого шкільного віку до навчання в умовах воєнного стану / Н. О. Фроленкова, І. О. Купіна // Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). – 2022. – № 7(12). – С. 471–482. – Режим доступу: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/1775> DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-7\(12\)-471-482](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-7(12)-471-482)

FUTURE AND PROSPECTS IN THE IMPLEMENTATION OF THE SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL PROJECT «THE INTELLECTUALITY OF UKRAINE»

Lebid Halyna,

Candidate of Pedagogical Sciences (Ph.D.),

Associate Professor,

*Head of Department of Theory and Methods of
Preschool and Primary Education*

Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute

4-a, Admiralska Street, 54001, Mykolaiv, Ukraine

halyna.milenina@moippo.mk.ua

Reforming the educational space requires urgent and significant changes in approaches to learning. A primary factor in solving complex socio-pedagogical tasks is ensuring continuity across adjacent levels of education: preschool, primary, basic, and specialized. Contemporary realities demand the reformatting of education to provide students with new life strategies, competencies, lifelong learning skills, and the development of critical and creative thinking. Acquiring these skills enables individuals to overcome crises, understand their impact on the future, and realize their personal potential. Today, we are raising a new generation living in an information society, where digital technologies are a priority. There is a need to reconsider the intrinsic value of students' knowledge and abilities. The innovative scientific and pedagogical project «The Intellectuality of Ukraine» contributes to addressing these challenges.

This scientific and methodological article explores the issue of continuity and the prospects for implementing the project «The Intellectuality of Ukraine» in preschool, primary, and

higher education. Based on an analysis of scientific publications, the concept of «continuity» is clarified. The program materials are examined from the perspective of continuity between education levels. The qualitative and quantitative composition of educational institutions involved in the project was analyzed, and the advantages of using the program in the educational process were assessed. Proposed are the forms and methods of interaction between teachers across different education levels, as well as between teachers and parents. The impact of the program on the formation of a successful personality in contemporary realities is determined.

Keywords: continuity; prospects; scientific and pedagogical project «The Intellectuality of Ukraine»; succession.

REFERENCES

1. Bodelan, O. R. (2004). *Psykhologichne zabezpechennia adaptatsii ditei shestyrichnoho viku do navchalnoi diialnosti* [Psychological support for the adaptation of six-year-old children to educational activities.]. Pivd. nauk. tsentr APN Ukrainy. Odesa: PNTs APN Ukrainy (ukr).
2. Bohush, A. M. (2017). Doshkilna i pochatkova lanky osvity – skhodynky nastupnosti [Preschool and primary education levels – steps of continuity]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika* (Eds.: Ohneviuk V. O., Khoruzha L. L., Bezpalko O. V., Bielienka H. V. [ta in.]). K.: Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 28 (ukr).
3. Bohush, A. M. (2021). O. Ya. Savchenko: vektor nastupnosti doshkilnoi i pochatkovoï lanok osvity. Oleksandra Yakivna Savchenko [O. Ya. Savchenko: vector of continuity of preschool and primary education. Oleksandra Yakivna Savchenko]. *Uroky spivpratsi i spilkuвання: zbirnyk materialiv I Vseukrainskykh pedahohichnykh chytan pamiati O. Ya. Savchenko «Oleksandra Yakivna Savchenko. Uroky spivpratsi i spilkuвання»*. Kyiv: Pedahohichna dumka. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-601-8-2021-104> (ukr).
4. Dychkivska, I. M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii* [Innovative pedagogical technologies]. K.: Akademydav (ukr).
5. Frolenkova, N. O. & Kupina, I. O. (2022). Adaptatsiia ditei doshkilnoho ta molodshoho shkilnoho viku do navchannia v umovakh voiennoho stanu [Adaptation of preschool and primary school children to learning under martial law]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky* (Seriia «Pedahohika», Seriia «Psykhologhiia», Seriia «Medytsyna»), 7(12), 471–482. Retrieved from: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/1775> DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-7\(12\)-471-482](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-7(12)-471-482) (ukr).
6. Hryshko, O. I. & Klevaka, L. P. (2020). Vrakhuвання individualnykh osoblyvostei ditei doshkilnoho viku z riznymi typamy nervovoi systemy u protsesi navchannia, vykhovannia ta rozvytku [Taking into account the individual characteristics of preschool children with different types of nervous system in the process of teaching, upbringing and development]. *Naukovi zapysky. Seriia: Pedahohichni nauky*, 1 (188), 63–69. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-1-188-63-69> (ukr).
7. Instruktyvno-metodychni rekomendatsii shchodo zabezpechennia nastupnosti doshkilnoi ta pochatkovoï osvity (2018). [Instructional and methodological recommendations for ensuring continuity of preschool and primary education]. Retrieved from: <https://salو.li/dcd954> (ukr).
8. Kalmykova, L. O. (2017). *Perspektyvnist i nastupnist v navchanni movy y rozvytku movlennia ditei doshkilnoho i molodshoho shkilnoho viku: psykholinhvistychnyi i linhvometodychnyi vymiry* [Prospects and continuity in language teaching and speech development of preschool and primary school children: psycholinguistic and linguistic-methodological dimensions]. K.: Vydavnychi dim «Slovo» (ukr).

9. Komar, O. A. (2024). *Nastupnist zakladu doshkilnoi osvity ta pochatkovoi shkoly: suchasnyi pohliad* [Continuity of preschool education and primary school: a modern view]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky. Kropyvnytskyi: Tsentralnoukraiynskyi derzhavnyi universytet imeni Volodymyra Vynnychenka*, 214. Retrieved from: <https://surli.cc/pzylrr> (ukr).
10. Kovshar, O. V. (2015). *Teoretyko-metodychni zasady orhanizatsii peredshkilnoi osvity ditei piaty rokiv* [Theoretical and methodological principles of organizing preschool education for five-year-old children]. *Kryvyi Rih* (ukr).
11. Law of Ukraine On Education as amended in 2025 № 2145-VIII dated 05.09.2017, revised on 21.11.2021. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (ukr).
12. Lebid, H. S. & Bondarenko, V. V. (2022). *Realizatsiia Vseukrainskoho proiektu «Intelekt Ukrainy» na Mykolaivshchyni: osoblyvosti vprovadzhennia* [Implementation of the All-Ukrainian Project «Intellect of Ukraine» in the Mykolaiv Region: Features of Implementation]. *Veresen*, 2 (93), 38–51 (ukr).
13. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 09.12.2024 № 1718 «Pro realizatsiiu innovatsiinoho osvitnoho proiektu na vseukrainskomu rivni za temoiu «Zabezpechennia yakosti doshkilnoi osvity v naukovo-pedahohichnomu proiekti «Intelekt Ukrainy» u sichni 2025 – hrudni 2029 rokiv» [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 09.12.2024 № 1718 «On the implementation of an innovative educational project at the all-Ukrainian level on the topic «Ensuring the quality of preschool education in the scientific and pedagogical project «Intellect of Ukraine» in January 2025 – December 2029»]. Retrieved from: <https://surl.li/whgmgj> (ukr).
14. Oliinyk, L. M. (2022). *Vitchyzniani psykholoho-pedahohichni doslidzhennia shchodo formuvannia tsilisnoi kartyny svitu v ditei doshkilnoho viku* [Domestic psychological and pedagogical research on the formation of a holistic picture of the world in preschool children]. *Veresen*, 3–4 (82–83), 114–122 (ukr).
15. *Osvitnia prohrama pochatkovoi shkoly naukovo-pedahohichnoho proiektu «Intelekt Ukrainy» (1–4 klasy) (2024)* [Educational program for elementary school of the scientific and pedagogical project «Intellect of Ukraine» (grades 1–4) (2024)]. Retrieved from: <https://surl.li/iowhxx> (ukr).
16. Pirozhenko, T. O. (2012). *Chomu halmuie «doshkilna zrilist»? [Why is «preschool maturity» hindered?]. *Vykhovatel-metodyst doshkilnoho zakladu*, 7, 9–12 (ukr).*
17. Samoplavska, T. O. (2005). *Nataliia Dmytrivna Lubenets* [Nataliya Dmytrivna Lubenets]. *Ukrainska pedahohika v personaliiakh*. Kn. 2. (Ed. O. V. Sukhomlynska). K.: Lybid, 218–223 (ukr).
18. Savchenko, O. Ya. (1990). *U poshukakh kontseptsii novoi shkoly pershoho stupenia navchannia* [In search of a concept of a new school of primary education]. *Pochatkova shkola*, 1, 2–7 (ukr).

Стаття надійшла до редакції: 21.08.2025

Прийнято до друку: 24.09.2025